

সূচীপত্ৰ

মুখ্য পৃষ্ঠা

ঘেঁহু
আগতীয়া আহ মিঁচা পদ্ধতি
বৰোধান
আগতীয়া আহ বোৰা পদ্ধতি
ৰাই আৰু সৰিয়হ
আলুখেতি
ধপাত খেতি
গ্ৰীষ্মকালীন মগুমাহৰ খেতি
গ্ৰীষ্মকালীন মাটিমাহ
গুজি তিল
শীত কালীন গোমধান
মচুৰ মাহ
মটৰ মাহৰ খেতি
আলুৰ বীজৰ পৰা আলুখেতি কৰা পদ্ধতি
ৰাজমা

ৰাই আৰু সৰিয়হ

অনুমোদিত জাত (মণ্ডল অনুযায়ী) :

জাত	কৃষি পৰিমাণ	কৃষি কাল (দিন)	উৎপাদন (কুইণ্টল/হে:)	তেলৰ পৰিমাণ (শতকৰা হিচাবত)
ৰাই (তোৰিয়া) :				
১) টি-এচ-৩৮	সকলো মণ্ডলৰ বাবে	৯০-৯৫	১০-১২	
২) এম-২৭	সকলো মণ্ডলৰ বাবে	৯০-৯৫	১০-১২	৪৪.৬
৩) টি এছ-২৯	সকলো মণ্ডলৰ বাবে	৮৫-৯০	১০-১২	৪৪.০
৪) টি-এছ-৩৬	সকলো মণ্ডলৰ বাবে	৯০-৯৫	১০-১২	
৫) লক্ষী (IS-46)	ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ মধ্য পৰিমাণৰ বাবে	৮৫-৯০	১০-১২	অক্টোবৰৰ মাজ ভাগৰ পৰা নবেম্বৰৰ মাজভাগকৈ মিঁচিব পাৰি
সৰিয়হ :				
৬) টি এম-২	২,৩,৪,৬	১০৫-১১৫	১২-১৬	৩৬-৪০
৭) টি এম-৪	২,৩,৪	১০৫-১১৫	১২-১৬	৩৬-৪০
৮) বৰুণা	৪.৬	১১০-১২০	১২-১৬	৩৬-৪০

মাটি : বালিচহীয়া পলসূৰা মাটিত ৰাই আৰু সৰিয়হৰ খেতি ভাল হয় । কিন্তু অন্যান্য পাতল মাটিতো ইয়াৰ খেতি কৰিব পাৰি ।

মাটি প্ৰস্তুতি : ৰাই, সৰিয়হৰ খেতিৰ বাবে মাটিডৰা মিহিকৈ চাহ কৰিব লাগে । ৪-৬ চাহ মান হাল ৰাই মৈয়াই মাটিখিনি গুৰি কৰিব লব ।

সাৰ প্ৰয়োগ : হেক্টৰে প্ৰতি ২-৩ টন পচন সাৰ বা গোবৰ বীজ মিঁচাৰ আগতে মাটিত চতিয়াই লব পাৰিলে ভাল ।

উৎপাদন	কিলো/হে:	ৰাসায়নিক সাৰ	কি:/হে:	কি:/বিঘা
বৰষুণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল খেতিত				
(ক) ভৈয়াম অঞ্চলত				
নাইট্ৰজেন	৪০	ইউৰিয়া	৮৭	১২
ফচফৰাচ	৩৫	একক চুপাৰ ফচফেট	২২০	৩০
পটাছ	১৫	মিউৰিয়েট অব্ পটাছ	২৫	৩
জলসিঞ্চিত অঞ্চলত				
নাইট্ৰজেন	৬০	ইউৰিয়া	১৩০	১৮
ফচফৰাচ	৪০	একক চুপাৰ ফচফেট	২৫০	৩৩
পটাছ	৪০	মিউৰিয়েট অব্ পটাছ	৬৬	৯
বৰষুণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল খেতি				
(খ) পাৰ্বত্য অঞ্চলত				
নাইট্ৰজেন	৬৫	ইউৰিয়া	১৪০	২০
ফচফৰাচ	৩৫	একক চুপাৰ ফচফেট	২২০	৩০
পটাছ	০	মিউৰিয়েট অব্ পটাছ	০	০
বৰষুণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল খেতি				
ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ মধ্য অঞ্চলত-				

নাইট্রোজেন	৬০	ইউৰিয়া	১৩০	১৮
ফচফৰাচ	৩০	একক চুপাৰ ফচফেট	১৯০	২৭
পটাছ	৩০	মিউৰিয়েট অৰ পটাছ	৫০	৬

নাইট্রোজেন, ফচফৰাচ আৰু পটাছ সাৰ অমৃত নাইবা অন্যান্য মিশ্ৰিত সাৰৰ যোগেদিও প্ৰয়োগ কৰিব পাৰি। এনে কৰিলে ইয়াক ৰাসায়নিক সাৰৰ সম অনুপাতত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। কিছুমান অঞ্চলত বোৰাক প্ৰয়োগ কৰি ভাল ফল পোৱা গৈছে। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰত হেক্টৰে প্ৰতি ১০ কিলোকে, উজনি অঞ্চলত হেক্টৰে প্ৰতি ৫-১০ কিলোকে আৰু ৭.৫ কি.গ্ৰা./হেক্টৰে প্ৰতি ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ মধ্য পৰিমণ্ডলৰ বাবে বোৰাক ৰাসায়নিক সাৰৰ ওপৰিও প্ৰয়োগ কৰিবলৈ অনুমোদন কৰা হৈছে। অধিক উৎপাদনৰ বাবে উত্তৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ অঞ্চলত হেক্টৰে প্ৰতি নাইট্রোজেন ৬০, ফচফৰাচ ৪০ আৰু পটাছ ৪০ কি: অনুমোদন জনোৱা হৈছে। যি কি নহওক, যি সকল কৃষকে এই পৰিমাণৰ ৰাসায়নিক সাৰ কিনাৰ সামৰ্থ নাথাকে তেনে ক্ষেত্ৰত আগতে অনুমোদন জনোৱা নাইট্রোজেন ৪০, ফচফৰাচ ৩৫ আৰু পটাছ ১৫ কি: বা নাইট্রোজেন ৪০, ফচফৰাচ ২০ আৰু পটাছ ২০ কি: হেক্টৰে প্ৰতি প্ৰয়োগ কৰিবও পাৰে। ২৫ গ্ৰাম/১০ লিটাৰ পানীত "গ্ৰিন হাৰভেষ্ট" (Green harvest) নামৰ গছ বাঢ়িবলৈ প্ৰয়োগ কৰা ঔষধ সৰিয়হ সিঁচাৰ ৩০ দিনৰ পিচত স্প্ৰে কৰিব।

চূপ প্ৰয়োগ: মাটি পৰীক্ষা কৰি, মাটিৰ অম্লতা ৬.০ লৈ আনিবলৈ বীজ সিঁচাৰ কমেও ২১ দিন আগেয়ে মাটিত চূপ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

বীজ শোধন: প্ৰতি কিলো বীজৰ লগত এগ্ৰন ৩৫ ডলিউ এচ (মেটালেপিল) ৬ গ্ৰাম হিচাপত মিহলাই দাউনি মিলডিউ আৰু বগা ৰাষ্ট বেমাৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে অনুমোদন জনোৱা হৈছে।

বীজৰ পৰিমাণ: প্ৰতি হেক্টৰত ১০-১৫ কিলোগ্ৰাম (প্ৰতি বিঘাত ১.৩ কিলো) বীজ সিঁচিব লাগে। টি এম-২, টি এম-৪ আৰু বৰুণ জাতৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰতি হেক্টৰত বীজৰ পৰিমাণ ৮ কিলোগ্ৰাম হব লাগে আৰু প্ৰতি হেক্টৰত ৩-৩.৫ লাখ গছ ৰাখিব লাগে। বীজ সিঁচাৰ পিছত মাটিডৰা পাতলকৈ মেয়াই দিব।

পাৰ্বত্য অঞ্চলৰ বাবে ৭৫:২৫ হাৰত সৰিয়হ আৰু মচুৰ মাহৰ বীজ মিশ্ৰিত খেতিৰ বাবে অনুমোদন জনোৱা হৈছে। পাহাৰীয়া অঞ্চলৰ বাবে কেৱল সৰিয়হ খেতি কৰিলে হেক্টৰে প্ৰতি ৬-৮ কি: বীজৰ প্ৰয়োজন।

বীজ সিঁচাৰ সময়: অক্টোবৰ মাহৰ মাজভাগৰ পৰা নবেম্বৰ মাহৰ মাজ ভাগলৈ বীজ সিঁচাৰ উত্তম সময়। আগতীয়াকৈ বীজ সিঁচিলে মোৱা পোকৰ উপদ্ৰৱৰ পৰা হাত সাৰিব পাৰি।

বৰাক উপত্যকাৰ বাবে ওখ মাটিত ৩০ নবেম্বৰলৈকে আৰু মধ্যমীয়া ওখ মাটিত নবেম্বৰৰ তৃতীয় সপ্তাহলৈকে বীজ সিঁচিব পাৰি।

জলসিঞ্চন: শতকৰা ৫০ ভাগ ফুল ধৰা অৱস্থাত নাইবা ছেই ধৰিবলৈ লওঁতেই মাটিত ৬ চে: মি:ৰ জোখত এবাৰ জলসিঞ্চন কৰিব। এই সময়ছোৱাত ২০-২৫ মিলিমিটাৰ মান বৰষুণ হলে, বীজ সিঁচাৰ পিছত জলসিঞ্চন কৰাৰ প্ৰয়োজন নহয়। সময়মতে বীজ সিঁচিলে সিঁচাৰ আগেয়ে জলসিঞ্চন কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই। শুকান অঞ্চলত বীজ সিঁচাৰ আগেয়ে এবাৰ জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

শালিধানৰ পিচত সৰিয়হ খেতিৰ বাবে খেতি ডৰাত আদ্ৰতা সংৰক্ষণ কৰিবলৈ এবাৰ মাটিডৰা পাৰাৰ টিলাৰেৰে চহাব লাগে যাতে ধানৰ নৰাবোৰ মাটিৰ ভিতৰত সোমায় পৰে। এই প্ৰযুক্তি প্ৰয়োগ কৰিবলৈ মাটিডৰা সামান্যভাবে পলসুৱা আৰু আলতীয়া হোৱাটো প্ৰয়োজন।

প্ৰতিপালন: সাধাৰণতে বনবাত নিৰোৱাৰ প্ৰয়োজন নাই। প্ৰয়োজন হলে বীজ সিঁচাৰ ১৫-২০ দিন মানৰ পিছত এবাৰ বনবাত নিৰাই দিব লাগে।

শস্য ৰক্ষা: মোৱা পোক আৰু ফুটি পোকেই প্ৰধানকৈ সৰিয়হ আৰু ৰাই খেতিৰ অনিষ্ট সাধন কৰে। এই পোক নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে তলত দিয়া ধৰণে ঔষধ প্ৰয়োগ কৰিব।

পোক মৰা ঔষধৰ নাম	পৰিমাণ	পানীৰ পৰিমাণ	
	প্ৰতি হেক্টৰত/লিটাৰ	হস্তচালিত স্প্ৰেয়াৰ	শক্তিচালিত স্প্ৰেয়াৰ
মলাথিয়ন ৫০ ইচি	১	৫০০-৭০০	২০০-২৫০
ডাইমিথোৱেট ৩০ ইচি	০.৫	৫০০-৭০০	২০০-২৫০
ক্লোৰোপাইৰিফচ ২০ ইচি	০.৫	৫০০-৭০০	২০০-২৫০
ফছফামিদন ১০০ ইচি	০.২	৫০০-৭০০	২০০-২৫০
অক্সিডিমিটেন মিথাইল ২৫ ইচি	০.৬	৫০০-৭০০	২০০-২৫০

ৰোগ: অলটাৰনেৰিয়া ব্লাইট ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে তলত দিয়া ধৰণে ব্যৱস্থা লব।

ৰোগ নাশক ঔষধ	মাত্ৰা	পৰিমাণকি:/হে:	পানীৰ পৰিমাণলি:/হে:
১) ডাইথেন এম-৪৫(মেনকজেব)	২%	১.০-১.৪	৬০০ - ৭০০
২) ফোলটাফ (কেপটাফ)	২%	১.০-১.৪	৬০০ - ৭০০

শস্যৰ বয়স ৩০ দিন হোৱাৰ পিচত ১৫-২০ দিনৰ অন্তৰে অন্তৰে স্প্ৰে কৰিব লাগে।

ৱেটৰট বা হোৱাইট ৱাইট ৰোগ দমনৰ বাবে আক্ৰান্ত গছবোৰ শিপা সহ উভালি পুৰি পেলাব। তলত দিয়া ধৰণে ঔষধো স্প্ৰে কৰিব পাৰি।

ৰোগ নাশক ঔষধ	মাত্ৰা	পৰিমাণ কি:/হে:	পানীৰ পৰিমাণ লি:/হে:
১) বেভিষ্টিন (কোৰবেনডজিম)	০.৫%	০.৩ – ০.৩৫	৬০০ – ৭০০
২) কুমল এল (জিৰাম)	০.৩%	১.৮ – ২ লি:	৬০০ – ৭০০
৩) ডাইথেন এম-৪৫ (মেনকজেব)	০.২%	১.০২- ১.১৪	৬০০ - ৭০০

অৰবাক্ষি ৰোগ হোৱা অঞ্চলত একেবাৰে ৰাই আৰু সৰিয়হ খেতি কৰিব নালাগে। অন্যান্য ধান জাতীয় আৰু মাহ জাতীয় শস্যৰ লগত সাল-সলনি কৰি খেতি কৰিলে বেমাৰৰ আক্ৰমণ কমাব পাৰি।

খেতি চপোৱা : শস্যৰ চিৰাবোৰ শতকৰা ৭৮-৮০ ভাগ হালধীয়া হলেই খেতি চপাবৰ হয়। গছজোপা উমালি নাইবা কাচিৰে কাটি খেতি চপাব পাৰি।

বি: দ্ৰ: ব্ৰহ্মপুত্ৰ উত্তৰ পাৰৰ বান পানী হোৱা দ' মাটিত বানৰ পিছত তোৰিয়া জাতৰ খেতিৰ বাবে অনুমোদন জনোৱা হৈছে।